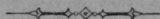

Učiteljski

TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli, in veljá za celo leto 2 gold. 50 kr., za pol leta 1 gold. 30 kr. Spise in dopise prejema vredništvo, naročnino, oznanila pa prejema in oskerbuje razpošiljanje založništvo.

List 2.

V Ljubljani 15. januarja 1873.

Tečaj XIII.

Ljudska šola — národna šola in „Národna šola.“

Ljudska šola, šola za ljudstvo, za prosto ljudstvo je vredna tega imena, ako se ozira na bistvene potrebe, na šege in navade ljudstva, ako nadaljuje to, kar se je v domači hiši pričelo, ako izreja mladost za časnost in večnost; odgaja mora biti med vsem verska odgoja. Katoliški otrok mora spoznati in uviditi, da je ud katoliške cerkve; izrejen mora tedaj biti, da ne bo časnost višje čislal nego večnost, da bo spoznal, da božja previdnost odloči vsakemu človeku kak poseben stan, v katerem naj se trudi in dela. V dosego tega dvojnega namena mu je treba spretnosti in znanosti, da postane koristen ud človeštva, in da doseže dvojni namen svojega bivanja.

Kedar otrok začénja govoriti, ter reči okoli sebe spoznavati, navedijo ga, da jih pozná po imenu. V tem spoznanji raste otrok, in ljubezen do očeta in matere, pa tudi do bratov in sester kalí poganja v njegovem sercu; on začénja ljubiti svojo rodovino. In taka duševna varhinja mora biti šola, katera otroka budí do spoznanja njegovega jezika, njegovoga národa. Kake pripomočke pa ima v to šola? Ona uči šolske nauke n. p. branje, pisanje, številjenje v maternem jeziku, v jeziku, katerega so otroci sabo v šolo prinesli; s tem jih dela zmožne, da širijo svoj vednostni krog; nauk v verozakanu žlahni pa njegovo serce. Daljno odgojo pa prevzame življenje, kajti človek se v svojem življenji nikdar ne izučí. To bi bil v kratkem obris odgoje posamesnega človeka. Kakor pa se izreja posamesen človek, tako se izrejajo národi kakor moralična oseba, in njih sreča in nesreča tudi tukaj na zemlji — da večnost izpustimo, — ravná se tudi po njih nraavnem življenji, kajti

nad vsem čuje pravična roka božja. Tako si namreč verni kristijanje mislijo svet in vse, kar je na njem.

Izrejo otrok prevzamejo starši; kdo pa prevzame odrejo človeštva? Kdo drugi, kakor božja previdnost. Vsa zgodovina človeštva je tako rekoč zgodovina izreje človeštva; posebno pa se to vidi pri izvoljenem ljudstvu božjem in pozneje pa nad kerščansko cerkvijo. Drugače si tudi zgodovine evropskih držav in narodov tolmačiti ne moremo.

Od teh splošnih premišljevanj stopimo k posamesnosti, prestopimo od veselstva do posamesnosti, in tolmačimo si tukaj stvari in prikazni, kakor jih z lastnimi očmi vidimo; denimo na reščeto posebno naše okoliščine, v katerih živimo, pogledjmo narod, iz katerega smo izšli in katerega udje smo!

Naš narod — narod slovenski — je skoro da ne, ves katoliške vere; v večini čisla in spoštuje svojo vero, ljudstvo je verno, od lazi-liberalizma noče nič slišati, in kakor je ljudstvo samo odgojeno, tako hoče in želi, da bi bili odgojeni njegovi otroci. Za šolo, v kateri ne vidi svojega duhovnega pastirja, ne mara; in v tiste šole rado otroke pošilja, kjer vidi, da duhovni in svetni učenik v lepem soglasji delata. Naš narod povdarja in zahteva pred vsem kerščansko izrejo otrok. In ljudski učitelj mora biti pred vsem sam veren in pošten katoličan, potem bo lahko otroke tako izrejeval.

Marsikateri učitelj sicer nekoliko vé govoriti od narodne šole na narodni podlagi, ali vprašati ga hočemo, ali se pa tudi dobro zaveda in sam sebi more odgovoriti, kakošna mora biti narodna šola, kaj jo dalje stavi in vterjuje, kaj jo ruši in podira.

Národna šola se vé pri nas ne more drugačna biti kakor slovenska. Od tega dalje pisati, to še enkrat posvetiti, dokazavati potrebo in neizprosljivo logiko, katera tirja prvi poduk v maternem jeziku, zdi se nam nepotrebno; omenim le to, da naši nasprotniki to tako dobro razumejo, kakor mi sami. Pervo, kar so Nemci v Holstajn-Slezvigu in pozneje v Alzasiji storili, je bilo to, da so svoj jezik, kjer je bil odpravljen, zopet v šole vpeljali. Dokler je bila Prusija pravična Slovanom, jim je dovolila tudi materni jezik v ljudski šoli, nemškega so se učili na podlagi maternega jezika še le 3. šolsko leto, kakor se n. p. pri nas zahteva; a sedaj je pa to vse drugače; nemščina se vsiluje otrokom že v 1. razredu, in ostre postave ukazujejo, da se nemški jezik tako uči, kakor njegova važnost in imenitnost zahteva. — Ali je pri nas mar drugače, namreč tam, kjer je Nемец v večini, n. p. na Koroškem in Štajerskem? Kaj so že poslancu gosp. Einspielerju rekli, ko je tirjal za slovenske ljudske šole slovenske učne pripomočke? Kako so odgovorili poslancu gosp. dr. Vošnjaku v štajerskem deželnem izboru?

— Nemci spoznajo, da imamo prav, a politika ta drugače zahteva, in oblast gre nad pravico. —

Národ slovenski žíví že več tisoč let v deželi svojih očakov; veliki kosovi Slovenije so se iznáródili, a še žíví nad en milijon Slovencev, kateri govoré jezik svojih prededov; odkar so Slovenci kristjanje, imeli so učenike verozakona v domačem jeziku, in prav tem, skoraj edino tem se imamo zahvaliti, da govorimo še v tistem jeziku, v katerem se je govorilo pred tisuč leti v naših deželah. Kje so bile tačas ljudske šole, kakoršne sedaj imamo? — Ljudske šole, ko so bile pred kakimi sto leti, imeli so prvi in poglobitni namén, nemški jezik gojiti. — Ko je pa ideja národnosti tudi Slovence jela navduševati in budíti iz národnega spanja, bili so zopet duhovni prvi, kateri so se te misli iskreno poprijemali, za národ delali in pisali, in národno navduševanje v prave meje zavračevali. Duhovnik na Slovenskem je národen, ker se poglobitno s podučevanjem národa vkvarja; a to pa daleč sega v političnem položaji. To pa ni le pri Slovencih, to je bilo tudi pri drugih narodih; tako imajo Nemci za svojo narodnost poglobitno zahvaliti se sv. Bonifaciju; škofijske meje so bile tudi merodajavne pri razdelitvi frankovske države in od Ludvika Nemškega se prav za prav začénja nemška država.

— Národnost teh in drugih večjih národov je že zagotovljena; ali je pa pri nas Slovencih tudi tako, ali imamo pogoje národne eksistencije? — V to politično vprašanje se ne spuščam dalje, ter samo rečem, naj si vsak sam sebi odgovarja, da, ali je sedaj na času, najbolje prijatelje in zaveznike naše narodnosti pikati, žaliti in jim slovo dajati? V nevarnem in osodapolnem boji je razumnemu človeku gotovo vsak zaveznik ljub in drag; on se ogiblje vsega, kar prijatelja žali. Ali pa mi Slovenci tudi tako delamo? ali se mi slovenski ljudski učitelji, kateri se ponosne imenujemo národne učitelje, ravnamo po teh vodilih? — Zaupanje se lahko in hitro zapravi, pa težko zopet pridobí „in človek enkrat opeharjen ne verjame tako rad; kdor se enkrat zlaže, temu se ne verjame, ako tudi resnico govóri. — Naj se ljudski učitelji na Kranjskem po nesreči drugih zmodrijo! — Na Hervaškem so lansko leto pri učiteljskem zboru prav hrabro po duhovnih mahali, — a kaj sledí? — učitelji domu prišedši niso najdeli več podpore pri cerkvi; zastonj je bil vsak izgovor, da ta pa uni ni bil za to, da ni glasoval za te predloge! — „Pomagajte si sami; mi vas več ne spoznamo, ker vi nas tudi nočete spoznati“. Učitelji, vekači po učiteljskih zborih, so mestni učitelji, kateri ne poznajo potreb ljudstva, so idealisti, ali so brezvestni zapeljivci, kateri zdravi um učitelju begajo, mu vero in versko prepričanje jemljejo, na skrivnem se pa lahkovernosti učiteljev smeja. — Toda zastonj je vse svarjenje; kdor ljudem pravico govóri, je njih sovražnik, kdor ljudem kosmate valí, ta je pa njih prijatelj; nemčurjem in odpad-

nikom se nič ne čudim, gredo tje, kjer mislijo večje plačilo dobiti, a učiteljem, kateri „per eminentiam“ hočejo národní biti, se čudim zaradi njih kratkovidnosti, — ker pri takem ravnanju postaja prepad med učitelji in duhovniki čedalje večji, in odkrito serčnost in ljubezen zginjuje; učitelj vidi nad duhovnikom svojega nasprotnika, in duhovnik zopet učitelju ne zaupa, kaj pomaga pri takih okoliščinah boljša plača, ako ni míru in zadovoljnosti! — In to je pasje življenje pri ljudeh, kateri morajo skupaj delovati, in se truditi za en in ravno tisti smoter. Kdo bo pri tem naj več terpel? šola in ž njo národ, mari vera ne! — Duhovnik bo učil kerščanski nauk, ako ne v šoli, pa v cerkvi, on uči starost in mladost, starše in otroke. Dokler pa starši ostanejo verni, tudi otroci ne bodo drugačni; ljudska šola sploh nima in ne more imeti takega vpliva na narod, da bi ljudstvo sama na sebi predrugačila, staršem in otrokom se bo šola pristudila; — národ bode če dalje bolj neveden in tuja kultura, nemška in talijanska, ga bo prej ali slej poplavila. — Pravi se: Bo pa gosposka otroke v šolo silila; neodvisen učitelj bo tudi ložeje bolj strogo v srenji postopal, kakor sedaj, ko živi od dobrote ljudi? — Gospodar, katerega se žival ni hotla privaditi, jo je tudi zavoljo te svojeglavnosti pretepaval, potem ga je pa prav rada imela, kali? — To vse dobro vedó neprijatelji našega národnega življenja, in od tega taka navdušenost za nove šolske postavbe; učitelji, ne rečem vsi, jim pa vse na besede verjamejo, in jim prav zvesto priterkavajo. „Ubogo ljudstvo“, bi lahko zdihnil, „kako si vendar usmiljenja vredno zavoljo tvoje kratkovidnosti! Neprijatelji tvoje národnosti ti opisujejo duhovnike kot naj večje neprijatelje, ti jim pa verjameš, in misliš, Bog si ga vedi, kako si imeniten in čislán, ako za njimi govoriš!“ — Zamerza med učitelji in duhovniki je sedaj še le zavoljo stanovskih pravic in prednosti; večkrat gre na to, kdo bo imel več govoriti, več ukazovati, katerega bo ljudstvo bolj čislalo in ongavilo; — ako v tej reči ne bode poboljšanja, preverгла se bo stvar v sovraštvo do cerkve, in v pravi laži-liberalizem, kajti le malo je ljudi, bodi si tega ali unega stanu, kateri bi stvar in osebo vedeli razločiti; — previdnega in modrega ravnanje nam je treba na vse strani.

Sicer pa prav naravnost rečem: Slep je vsak, kdor misli, da bo vstregel Nemcem s svojo liberalnostjo, dokler Slovenec ostane. — V nekem zemljepisji berem od nemškega cesarstva to-le: Razun Nemcev živé v pruski deržavi tudi Kašubje in Litvanci, kateri so se pa popolno spoprijaznili z Nemci, (ker so umerli národne smerti) in Poljaki, kateri so pa — njih zlahniki in duhovniki neradi pod Prusom. — Kaj se pa pravi z Nemcem, — s Prusakom v popolnem miru živeti? — Nič drugega, nego: „popusti svoje národne sanjarije! in postani Nemeč — potem smo pa prijatelji.“ To je posebne sedaj, ko je nemška in pruska politika tako agresivna, resnično kakor „amen“ v očenašu. — Na

slovenskem Štajerskem izhaja „Slovenski učitelj“. Neki porednež je rekel, da je njegov vrednik v Ljubljano — nemčurjem tako-le pisal: „Jez sem vi in vi ste jaz.“ Nemci so ga na to pozdravili z mačjo godbo v „Gratzer Lehrerzeitung“ z „Eingesendet“, katerega je „Laib. Tagblatt“ pónatisnil. — O nehvaležni svet, kaj ni vrednik meso od vašega mesa in kri od vaše kervi? Nemcem je poglavitno vprašanje národno vprašanje, in v tem so si tako dosledni, da jim je vsaka stvar, kar od Slovencev prihaja več ali manj zoperna. Národno vprašanje jim je glavno, druga so temu podrejena. Pred 1000 leti je Nемец Slovanu jemal národnost v imenu kerščanstva, sedaj mu jo pa jemlje v imenu liberalizma. — Klerikalen učitelj je vsak, kateri je národen, akoravno med njim in nemškim liberalcem ni drugega razložka kakor v besedi. — Kakor hitro pa svojo národnost pustiš, si pa liberalen; več ali manj konservativen, to nič ne dé, a samo odločno nemški, to je bilo glasilo Nemcev, ko so svoj čas spodkopavali Hohenwartovo ministerstvo, in nemški učiteljski listi kričali so na križarsko vojsko zoper Slovane. Kardinal Rauscher je bil tačas mnogo čislan zaveznik; a slovenski učitelj ti precej pete pokaže, ako mu rečeš, da je klerikalen. — Kar je pa sedaj psovka, postane pa časoma še častni pridevek; svet je res okrogel in se suče, in kdor se sedaj smeja in od veselja ploska, mogoče, da bode časoma še drugače mislil.

Društvo „Národna Šola“, lepo imé, — „da bi le „Narodna Šola“ zares bila in ostala národna in pred vsem kerščanska“, tako mi piše čislan narodnjak, in tako gre glas tudi po Ljubljani. — Velečastni gospodje, kakošna bo „Národna šola“, tega vam ne morem povedati, o tem vas ne morem zagotoviti. Društvo je tako, kakoršno so njegovi udje v večini in njegovo imé znači njegov smoter; kdor se z društvom ne zлага, ga ne podpira. — Vera, sveta beseda! a pod tem imenom se mnogo, mnogo greší, in ker so nagibi bolj národni kakor verski, tje vere ne stavimo v prvo versto. — Skerbeti za notranjo vredbo šol, to tudi ni namen „Národne Šole“, marveč ljudsko šolo materijalno podpirati; da pa to ne mislimo drugače, kakor na verski podlagi t. j. da bukev ne bomo drugačnih pošiljali, nego pravovernih, to se samo po sebi razumeva. — Naš smoter in namen je v pozivu in pravilu na tanko izražen. Društvo „Šola“ sta začela dva národna učitelja s pripomočjo nekaterih prijateljev in podpornikov, in zopet so nas Nemci s svojim „Schulpfenigom“ daleč prekosili. Posmehovali so se jim po Ljubljani, ko so to misel sprožili, a Nemci so na tihem a nevtrudljivo delali, nabrali že blizo tisoč goldinarjev in že so šolam poslali lepa učila. — Kaj pravite, kaj bo rekel učitelj, kedar dobí učne pripomočke, katerih nekatere šole tako kervavo potrebujejo? Beržkone bo rekel: „Ta je moj bližnji, kateri mi je usmiljenje skazal.“ —

Na svojem potovanju pride popotnik do dereče reke; voda je vse mostove pobrala; naprej ne more, usede se na breg, ter reče: „Počakati hočem, da tukaj most naredé, nazaj ne grem, naprej pa tako ne morem. — Kaj čakate tukaj na bregu? ga vprašajo bližnji sosodje. Čakam, da bo most narejen. „Tega pa ne bodete dolgo pričakali,“ ga zavernejo sosodje; „les, iz katerega se bode most delal, še v gozdu rase, in poprej morejo še ves kraj oglédati; a pokazati vam hočemo brod, kjer plitvo vodo lahko prebredete.“ — Ali mož še čaka na bregu, ali je vbogal dober svet, radovednim bralcem ne moremo povedati.

Vredn.

Zvezdarjenje ali astrologija.

Pri azijskih narodih so Gerki dobili tudi zvezdarske vednosti; z njimi pa so zanesli v Evropo marsiktere prazne vere in šege, ki so zapopadene pod imenom astrologija, t. j. umišljeno razlagovanje zvezd in njih moči do človeka.

Od Gerkov je prišla astrologija k Rimljanom v večerno Evropo. Ko so ob času ljudskega preselovanja divje derhali tujih azijskih ljudstev rimsko kraljestvo poderle, se je astrologija vernila v Azijo. Tam pa so se je navzeli Arabci, ter so jo dali s svojimi lastnimi pristavki večernim deželam. Tù si je še le prav opomogla, polastila se vsega človeškega početja; imela je moč do sklepov vladarskih vodjev, ter je gospodarila celó čez kraljevstva.

Od Galileja in Keplerja sim je še le jelo prerokovanje iz zvezd vidoma omagovati; zvezde so zgubovale moč do človeka bolj, ko se je čistil njegov duh. V sredi 18. stoletja je bilo k sreči človeštva vse šemarije konec. Odsihmal niso učeni in zvedeni možjé nič v to kaj verovali, temveč prizadevali se izruvatí krivoverne korenine iz pers malo podučenega ljudstva. Veliko hudih vraž se je sicer odpravilo, pa vendar še sedaj delajo repate zvezde med priprostim ljudstvom veliko strahu!

Imamo še dan danes knjigo z imenom „Večna pratika,“ ki je živa priča nekdanjega razlaganja. Vsak planet ima po tem umišljenji svojo moč do gotove stvarí na zemlji. Med sedem planetov, ki so jih stari poznali, so razdelili gospodarstvo na zemlji.

V versto so jih postavili, ter so verstili njih gospodarstvo leto za letom. Sedem let se poredoma versté; potlej pa zopet prvi v versti prevzame gospodavstvo. Pravijo n. pr.: letos vlada „Saturn“ i. t. d. Eni iz med njih so bolj moške, drugi bolj ženske natore, solnce za

ogrevanje, luna za rosenje; eni za oživiljenje, drugi za pokončevanje. O Saturnu se bere v večni pratiki, da je prvi med planeti; je rujave blede barve, temne luči, ter se naj težje vidi med drugimi planeti, ker je najdalje od solnca in svoj tek dopolni vsakih 30 let enkrat, je merzle natore, malo suh, moški, klaverni, posvetni in poredni planet, kateri je človeški natori sovražen in škodljiv, počasen v svojem djanji, ima stare ljudi, dede in preddede in take, ki globoko mislijo, pod sabo. Dalje je pomlad, leto, jesen in zima popisana po vremenu. Za tim pa setve: pomladanska, jesenska in zimska, nadalje: sadje, hmelj, vino, vetrovi, dež in germenje, škodljive pozemeljske stvari, ribe, bolezni. Vse to je popisano v svojih posebnostih pod tem ali uem planetom.

V večni pratiki se je prihranila žalostna priča zapeljanih malikovavskih časov, ko je še med najvišimi gospodi, kakor tudi med priprostimi kmeti ljudstvo nosilo težak komat na duši, ki je zrastel pri starodavnih Azijatih. Tam na lepih azijskih poljih, po okrajinah imenitnih rek — Evfrata in Tigrisa — se je poljedelcem in pastirjem nebo skazovalo v svoji lepoti z neko posebno močjo do njih del in opravil, ter je navdajalo prostega človeka z živim umišljenjem, da bi zvezde imele svojo moč do vseh pridelkov in do njih lastnega življenja.

Jelo se je tam častenje solnca in planetov. Kmalu so postavili stan, ki je oskerboval to službo, zraven tega tudi zvezde ogledoval, ter njihovo sprehajanje in podruževanje z zemeljskimi dogodbami primerjal. K nesreči se je moglo primeriti, da so se včasi na nebu in na zemlji stare že znane dogodbe ob enem ponavljale, te je začel človek iz obhodnih prikazkov na nebu prerokovati, kaj da se ima zgoditi na zemlji. Če dalje terdneje stal je stan, ki se je pečal s prerokovanjem, zmiraj močnejša bila je vera, da imajo planeti moč do zemeljskih dogodeb. Da se je prerokovanje na storjene skušnje opirati moglo, se vidi iz tega, da so še druga ljudstva brez razločka svoje vere segale po astrologiji. Res je, da so zvezde in dogodbe na nebu navdajale vsa ljudstva z neko močjo, ki ni drugemu razumljiva, kot temu, kdor se truden posvetnega boja obrača dan na dan s srcem in mislijo tje po mirnem, tolažbo dajavnem obrazu ponočnega neba. Ni tedaj čuda, da se je astrologija prikupovala vsem ljudstvom. Kdo se ne ozira, ko mu persi pokajo od prečudnih čutov, tje po milem nebu, odkodar se mir razširja čez zaupljive duše! Takrat, ko še duh človeški ni mogel odpreti neba, da bi bil povedal, kaj da so zvezde, imeli so omenjeni občutki nam nerazumljivo moč do človeka. Sorodnost človeškega duha in njega potreb se očitno vidi na tem, da ni nobena vera od izhodne Azije do večernih primorskih bregov astrologije za malikovanje ali za zmoto spoznala, temveč so se ji vdali Indi, Peržani, Egipčani, Gerki, Rimljani in Arabci. Tako je starodavno umišljenje nedolžnega poljedelskega ljudstva doseglo veliko moč do človeškega po-

četja. Uklanjali so se ji oblastniki, častili jo podložni, ter so prednjo vsi trepetali.

Tišoč in tisoč let je ta vera gospodarila po svetu. Babilonska in asirska vera, vera dveh ljudstev, ki je že 2000 let pr. Kr. imela svoje imenitne vlade in mesta, ima v sebi korenine poslednje astrologije, tedaj se je astrologija že veliko poprej začénjala. Silno stara je bila vera na planetovsko gospodarstvo, na zvezdarsko prerokovanje imela je neizrekljivo moč do ljudskega dušnega življenja, ker se je bila vrasla v toliko njih ver; toda odbila ji je ura, nehala je nje silna moč, da si je dolgo zatirala prosto dušno življenje. Po Koperniku, Keplerju in Newtonu je dobil duh tisto nepremagljivo moč, kateri se je morala podvreči strašna krivovera, ki je čez štiri tisoč let nad vsemi ljudstvi in nad njihovim; in telesnimi deli gospodarila.

Ako prašamo, zakaj da Bog ni davnej že dal razsvetljenim možem spoznati resnice, pač nobeden ne more drugega odgovoriti, kot to, da Bog svojih resnic ne nosi za človekom, ampak, da mu je dal umnega duha, s katerim bi jih moral spoznavati v božjih delih s prostim lastnim prizadevanjem.

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

Tihemu potoku podoben, ki lepo senožeti in ravne polja rosi, je delal Metelko do svoje sive starosti kakti naš drugi Dobrovski. Bil je Metelko ves Slovenec, in pa Dolenec. Bodi mu slava!

S l o m š e k.

E.

44. V miru je Metelko naj rajši pečal se s slovenščino, marljivo je prebiral časnike in knjige, vzlasti slovenske. — Slabel je telesno na očéh, nikakor pa na duhu. Vidi se to že iz tega, da je poslednji dve leti svojega službovanja bil jako delaven. Kar je slovenščino učil le še v dveh viših razredih, je pa v zborih Zgodovinskega društva pogostoma čital ali govoril kaj iz slovstva slovenskega in zgodovine nje-gove. Zdi se mi, da ga je Nečas ek pripravil na to, svést si, da bo do književne povésti, ki jih je slišal pri njem v šoli, v društvu mikale tudi odrasle zgodovinarje. Govoril je Metelko le-tù po nemški, in ob kratkem so naznanjale se omenjene tvarine po Novicah l. 1857, obširniše pa nekaj po „Mittheilungen des historischen Vereins,“ nekaj po „Laibach. Ztg.“ l. 1856—1858.

Po tej poti so prišli na svetlo spiski na pr. l. 1856: *Die ältesten schriftlichen Denkmäler der Slaven; Geschichte des slovenischen Evangeliums, worauf die Könige von Frankreich bei ihrer Krönung den Eid geleistet haben; Ein Monogramm oder eine Inschrift in der Wochein und Profess. Grigorovič's von Charkow wissenschaftliche Reise durch Serbien, Bulgarien, Macedonien und durch Laibach.* — L. 1857: *Ein Artikel der goldenen Bulle; Kopitar's und Dr. Miklosich's grossartige Leistungen im Fache der slovenischen Philologie; Pater Maximus, ein Martyrer für die wahren Grundsätze der slov. Grammatik; Die Slaven-Apostel Cyrill und Method; Vortrefflichkeit und Schicksale der cyrillischen Orthographie; Ueber Dobrowsky's Slavin.* — L. 1858: *Geschichte der sloven. Liturgie; Die slovenische Liturgie im Küstenlande.* —

Kadar smo l. 1858 slovesno obhajali stoletnico Vodnikovega rojstva, je očitno pomladil se nekoliko Metelko, naslednik njegov, in v Vodnikov Spomenik, ki ga je l. 1859 na svitlo dal dr. E. H. Costa, je str. 21. 22 pod naslovom Valentin Vodnik, slovenski pisatelj — „de ponovljen spomin njegovih večno neumerljivih zaslug njegovo čast povikša, naznanil imenitniši dela njegove bistrumnosti in učenosti.“ — Pri Pesmih za pokušnjo l. 1806 pravi: „Te pesmi so bile po deželi z veseljem sprejete; iz teh so se slovinci prepričali, koliko premore njih jezik v lepoglasji, in de dozdej še niso vidili nobene pesmi prave cene v svojim jeziku. — V Pismenosti ali gramatiki za perve šole l. 1811 je spredej, piše spet Metelko, natisnjena njegova zgodovinska in veličanska pesem „Ilirija oživljena“, ki nima svoje enakosti v osegi in osodi. Skorej bi smeli reči, de ga ni Slovenca med izobrazenimi, kteremu bi ta neprecenjena pesem ne bila že večkrat ogrela serca.“ — V rokopisu je zapustil tudi „Slovar“, ki se je Vodnik dolgo z njim trudil, je hribe in doline besed in izrazov zanj iskaje prehodil, njega natis v novicah oznanil, in pervo polo v poskušnjo tudi že bil dal natisniti. Ta slovar, ki ga ne le slovinci in drugi slovani, ampak tudi nemci, kteri imajo s slovinci opraviti, že toliko let z gorečimi željami pričakujejo, se ravno z daj natiska in za-nj se bo Njih Prezvzišnosti našemu Premilostljivemu Gospodu Knezo-Škofu, ki so tolikanj velikodušno vse stroške za-nj prevzeli, za toliko dobroto dolžna hvala in slava v slovečem spominu vse prihodnje čase prepevala.“

Povedano je že bilo, da je rokopis Vodnikov bil last Metelkova, in da ga je l. 1848 radovoljno prepustil društvu Slovenskemu, in kako je po nemilih prigodkih zastala vsa ta reč. Sproži pa jo dr. J. Bleiweis, poklonivši svoj slovenski Koledarčik l. 1854 s podobo Vodnikovo ljubljanskemu knezu A. A. Wolfu, kteri nato nekako o svoji zlati maši sklene na svetlobo dati dvě zlati knjigi narodu slovenskemu v prid in

radost, in sicer: Sveto pismo, pa Slovenski slovar. Tega vredovanje prevzame po dr. Bleiweisovem nasvetu sloveči M. Cigale, ter ga na podlagi Vodnikovega rokopisa v I. delu pa v 2 zvezkih (Deutsch-slov. Wörterbuch. I. II. Theil. XIII. 8. SS. 2012.) z nekterimi pomočniki spravi na svetlo l. 1860; unega vredovanje pa prevzame po škofovi volitvi čestiti J. Volc, ter ga na podlagi nemške, po Vulgati narejene prestave in razlage dr. Aliolitove v šestih zvezkih z nekterimi sodelavci doverši l. 1863.

Krasna venca ste te dve knjigi knezu Antonu Alojziju, in kakor se svéti v uni, tako lepo sije tudi v tej ime Metelko.

Neprecenljivo dobroto je storil knez Anton Alojzij slovenskemu narodu, da mu je na svoje stroške tiskati dal slovar, in kakor se bere v predgovoru str. VII—IX. je Metelko prebiral in pomnoževal rokopis še pred tiskom, kar je naznanjeno tudi sim ter tje v knjigi sami. Koj tedaj so iskati jeli podlage za II. slovensko-nemški del. Oglasi se J. Zalokar, nekdanji sloveči Metelkovec, da spisuje slovenski slovar po koreninah ali besedoslovji. Poprašan je bil o tej reči tudi Metelko. Kar jezikoslovec je bil koj ves vnet za tako jezikoslovno vredbo, češ, da se po njej pospešuje pravo jezikoslovje, in da se po tej poti bolje lože nauči človek jezika slovenskega. Toda bolj djanski Slovenci so odsvetovali omenjeno vredbo, ter nasvetovali slovar v navadni abecedni obliki, in res je predelal na to J. Zalokar (u. 11. septembra 1872) svoj rokopis, kateri ima z Miklošičevim in Cafovim, s katerim je v slovarskih rečeh Metelko dopisoval si že davno prej, podlaga biti II. slovensko-nemškemu delu. Žali Bog, da veleslavni založnik ni doživel ni I. celega dela (u. 7. febr. 1859); II. je po njem Slovincem sicer zagotovljen, dogotovljen pa sedaj še — l. 1873 — ni, ker so nasledniki tega poročila menda le preveč književnega, premalo pa kneževega duhá!

Kakor slovarja, pa še bolj, so duhovni in sploh katoliški Slovenci želeli primerno poslovenjenega svetega pisma, ker se je slovenščina v zadnjih letih čudovito zboljšala in olikala. Dobili smo je pod naslovom „Sveto pismo stare in nove zaveze z razlaganjem poleg nemškiga, od apostoljskiga Sedeža poterjeniga sv. pisma, ki ga je iz Vulgate ponemčil in razložil Dr. Jožef Franc Allioli. Natisnjeno po povelji Gospoda Gospoda Antona Alojzja, Ljubljanskiga Škofa. I—VI. V Ljubljani. Blaznik. 8. 1856—59.“ — Metelko je poslovenil bil preroka Ecehiela in Daniela, ki sta ponatisnjena v IV. zvezku l. 1859 str. 382—592. Bere se v predgovoru med sodelavci in pomočniki v I. zvezku l. 1857 str. XIV: Frančišek Metelko, učenik slovenščine v ljubljanskih latinskih šolah. — Preden je pa samo delo njegovo prikazalo se na svetlobo, je v latinskih šolah učenik slovenščine že bil

tedanji v I. zvezku koj pred njim na tisti strani imenovani kaplan v Horjulu.

Kako učitelj iz Kodárjev politikuje.

„Temu služim, temu strežem, kateri me plačuje, od katerega kaj pričakujem. Podložen sem svojemu predniku, katerikoli je, za drugo se ne brigam. — Kaj je bolj kakor en vol? Dva! — Kaj je bolj kakor en goldinar? — Dva! In kaj je bolj kakor ena suknja? Dve! Ena za lepo, druga za gerdo vreme. In kaj pa je bolj, kakor en sam značaj? Dva! — V Reki so se prepirali Hervatje in Magjaroni; kateri koli so premagali, hoteli so imeti svoja bandera po ulicah. Mestjani so imeli po dvoje zastav, in svet je začuden gledal, da je bila danes Reka magjarska, jutri hervaška. Zakaj bi mi ljudski učitelji drugače ravnali? — Vse na svetu ni drugega, nego kruhoborstvo, in koristolvje; Kranjec moj mu osle kaže, kdor tega ne vé in tako ne ravná; kaj se bomo mar mi ljudski učitelji za „nebodi ga treba“ n. p. za národnost, za národ in njegove pravice potegovali in sami sebi škodo delali!! Svoje dni smo bili tako neumni, da smo za dobre besede vse radi storili, a sedaj nam je mrena iz oči padla, in mi skerbimo le za svojo korist, in deremo tje, kjer se nam večji hleb ponuja, ali ga že dobimo, ali ne, to ni vselej v naši moči, a vsaj voljo, doseči ga, imamo zmirom dobro. Aboten svojeglavnež je tisti, kateri tega ne razume. Svoje dni smo bili učitelji národní, radi smo se z otroci pobožnih vaj vdeleževali, ker so naši predniki to radi videli, nismo se sramovali to tudi očitno pokazati, ako je bilo treba, ker to je bila tačas šega in navada med učitelji in tudi pri drugih stanovih, a kdo nam danes za molitev in cerkveno pobožnost drugega da, nego pomilovalno zaničevanje — čemu v cerkvi in pri pobožnih vajah streči; priklanjati in uklanjati se moram na desno in levo, na vzgor in na vzdol, od spredaj in zadej, in potem sem pa neodvisen človek, da lahko jem in pijem, karkoli se mi ljubi, ako imam denar, da vse to lahko kupim. Oj zlata neodvisnost! kaj pa, ako se kolo časa zavrtí in se vreme spreoberne? — saj tako hitro se to ne bo zgodilo, i pa kaj zato, mi pojdemo zmirom za temu, kateri nas bo plačeval, in tako bomo zmirom pravo zadeli, mi smo enkrat za zmirom za vse, kar je treba, t. j. šviga švaga cez dva praga. — A prosim, to je tako, kedar po enem pragu pometámo, takrat na drugega smeti kopičimo. —

Ko so mahomedni kristijane lovili in potem v sužnost prodajali, dovolili so nekaterim iz potrebne milosti, da so smeli priseči na koran. Imeli so jih potem nekaj časa v časti, ongavili in božkali jih, — dokler se jih niso naveličali. — Tudi mene so inonarodni velemožje za svojega

vzeli; prisegel sem na njih zakon. — A sam ne vem prav za prav, za kaj so mi skazali to milost. Pst, pst, kdo me poslušá?“ — Plašljivo pogleda okoli sebe. — Ko nobenega ne vidi modruje dalje. „Naši velemožje sicer dosihmal niso še nobenemo lasu skrivili, čemu, saj tega treba ni; drug pred drugim se jim ponujajo, kričijoči: Mene, mene mene . . . Aha sedaj se spomnim, na tistega učitelja, katerega je božjast lomila, ko je slišal govoriti plemeniti jezik naših velemož, tolikanj je bil zarit v svoj jezik; ko se je pa v Kodárjih uklanjal in priklanjal, mu je naše gore list iz žepa gledal. Boje da ni ga nihče vprašal, čemu novi list v žepu „und umsonst war der Liebe Mühen.“ A meni je fortuna drugače prijazna. — Mahomedani se čez nekaj časa več ne brigajo za uskoki, a moji velemožje mene na veke ne bodo pozabili. —

In ker smo mi tolikanj modri in prekanjeni, pa tudi ljudske šole v naših rokah verlo napredujejo; to mi sami naj bolje vemo, ker sedaj smo mi prvi, pa ne tako kakor prej, ko smo bili podložni tistim neprijateljem ljudske omike — kako se jim že pravi? — Černuhi in drugi starokopitneži sicer pravijo, da je po šolskih izbah, vzlasti na deželi če dalje bolj svitlo, in v otročjih glavah pa če dalje bolj temno, a mi že vemo, zakaj tako pravijo. To le govoré zato, ker oni niso prvi in vse, kar mi storimo, ne veljá nič. — Recimo pa, da je tudi res, kar nam očitajo, tako so vendar le duhovni na deželí krivi, da so šole prazne, zakaj nas učiteljev ne vbogajo, zakaj nam ne strežejo in nočejo nam podložni biti? ko bi vse to storili, bili bi mi še le pravi gospodje, in šole bi že napredovale. — Pride že čas, ko ljudstvo več ne bo vprašalo po duhovnih učiteljih, temuč bomo mi pravi ljudski učitelji, in takrat se bliža našim šolam zlata doba, katere zarja nam sedaj že vzhaja. — Sicer se mi to nekako neverjetno zdi: učitelj prvi, duhovnik drugi, a nemški učiteljski listi to prerokujejo, mora že res biti.

Sedaj mi je krasna misel v glavo šinila. Preden nastopi zlata doba za učitelje, mine še nekaj časa; v tem času pa ne kaže, duhovnike po nepotrebem žaliti in jih iz šol odpravljati, ker so potrebno zlo in je ljudstvo še tako neumno, da černuhu vse verjame, nam pa čisto malo.

Pa nekaj drugega hočemo storiti. — Ako nam ne bodo hoteli šol popravljati in otrok v šolo goniti, bomo rekli, da niso ljudski prijatelji, da jim ni skerb za ljudsko omiko, da se ne brigajo za šolo, a to le zato, ker nismo več njih sužnji. — Hm, to bo gotovo pomagalo. Javnosti se bodo zbalí, in podpirali bodo nas in naše šolstvo, kjer namreč mi gospodarimo in svojo učenost razkladamo. In mi bomo zopet na konji. To bo krasno!

Nekako sem to že poprej sam tako slutil, a „Slov. Učitelj“ me je v tej misli že krepko podperl in posebno poterdil. Ta hoče namreč

duhovnike po Slovenskem s tem pridobiti za šolstvo, da bo po terdovratnejših, kateri se za naše šolstvo nočejo ogreti, hrabro mahal. To bo gotovo pomagalo! — Porok tega nam je vrednik sam. Ko že od tega lista govorim, naj tudi povem, da mi list sicer dopada, a naši velemožje so ga obsodili, ker je pisan v tem neumnem paverskem jeziku, in zato ga tudi jaz obsojujem. — Ako hočem liberalnost in močnodušnost zaje-mati, to raje storim pri živem studencu, a ne še pri motni mlaki, kjer so že slovenski merčesi notri. — Sicer sem pa čisto té misli, da duhovnika potrebujemo le tam, kjer je treba kaj storiti, kaj pomagati; a v javnem življenji, pri javnih zborih naj pa molči; kdo izmed naprednih učiteljev bo poslušal njegove neslanosti! pred nevednim svetom in malo za štafažo tam ga že rabimo.

Modrost vseh modrosti pa je: plašči po vetru sukati; tako delam posebno z narodnostjo; ta stvar je že tako postala bolj duhovska, in ni za nas. — Dokler so bili duhovniki naši predniki, res da smo včasih v surkah hodili; a sedaj je pa frak v šegi. Duhovniki naj sami gledajo, kako bodo shajali s svojo paversko špraho; a novošegni učitelj ni več tak bedak, da bi zarad slovenskih muh svojo prihodnjost stavil v nevarnost. Hm, narodnost, imé za sanjače in nepraktične ljudi. Narod, to sem jaz! Pa je! to sem jo zadel!“

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega skusiš, zapiši! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominek po prislovici latinski: „*Litera scripta manet*“, ali po našem: „Zapisana čerka ostano“.

Nastopljeno novo leto 1873 l. je za Avstrijo v mnogem oziru posebne važnosti. Šest sto dolgih let poteklo je namreč v morje vékov, odkar je bilo visoko-slavni rodbini habsburški izročeno po milosti Večnega Vladarja žezlo avstrijsko. Pač častno torej spominsko leto tako za preuzvišeni dom svitlega Vladarja, kakor tudi za vse narode obširne naše carevine. Obhajala pa se bo poleg tega to leto tudi pet in dvajsetletnica vladarstvenega nastopa Njih Veličanstva svitlega cesarja Franca Jožefa I., tedaj zopet druga spomina vredna doba. Šest sto let je redko redko kdaj ktera rodbina kakemu posestvu gospodar; pa tudi vladati 25 let obširno deržavo, in to pod raznimi okoliščinami in o silno viharnih časih tudi to kratkomalo ni lahka reč. Reči moramo toraj, da misel, osnovati ravno za to leto na Dunaji veliko svétno razstavo, bila je res misel pomenljiva, visoka, vse hvale vredna. Ravno omenjeni dve dogodbi zaslužite namreč vredno obhajani, ter z odličnim spominkom za sedanje rodove

in njihove pozne naslednike zaznamovani biti. Skoraj da si Dunaj v to ni zamogel boljšega domisliti, kot skazati se z vesoljno izložbo, pri kateri bo zastopan tako rekoč ves znani zemeljski krog po raznoverstnih in neštevilnih delih človeškega bistrumja, mati narava pa po prečudnih svojih delih in plodih. Ob enem s tem pa bo ponudena tudi posebna prilika, sniditi se odličnim možem vse zemlje, zlasti pa še vsim rodovom obširne Avstrije, ter spoznati se po licu, po svojih opravah, šegah, običajih.

Od strani stališča učiteljskega pogledana zasluži velika svetna razstava imenovana biti velika šola, v katero so k uku poklicani vsi rodovi zemlje. Izreka: „Izgledi vlečejo“, pač ne bo spodbijal nobeni pedagog, naj manj pa še taisti ne, katerim bo sreča in prilika, pogledati si to leto Dunaj in njegovo slovečo razstavo. Tam bo pazljivi obiskovalec lahko videl neštevilna dela, ki ga bodo zavzemala s sterme-njem in občudovanjem, soznanil se z izdelki in umotvori človeških rok, ki ga bodo budile k posnemanju, ali vsaj vcepili mu v spomin nepozabljive vtise za celi čas življenja.

L. 1864. bila je v Zagrebu „izložba dalm. hrvat. slavenska“. Tudi pisavec teh verstic jo je obiskati priliko imel. Našim izhodno-slavenskim bratom se sicer od neke strani ne pusti rado veljati, da bi oni, bratje naši namreč, kaj velikega vedeli in znali. Ali omenjena razstava je vsakemu, ki ljubi poštenje, pravico in resnico, dala priliko, prepričati se, da je vspeh naših bratov, ki se obilno trudijo po napredku, resnično sijajen in občudovanja vreden. Govoriti bolj natančno o tej razstavi vendar ni moj namen; pač pa hočem povedati nekaj družega hvalevrednega, kar sem o taisti priliki videl v Zagrebu. Ko sem se namreč radovedno sprehajal po dvoranah izložbe in pregledoval ter občudoval razne razstavljene predmete, priversti se naenkrat velika truma snažno opravljenih otrok obojega spola in raznoverstne starosti, nadzorovana od mladega gospodiča, ki je vodil mladino od predmeta do predmeta, od sobe do sobe, ter jej razkazoval in tolmačil razložene reči. Na moje radovedno vprašanje zvem, da je to mladina neke šole blizo 2 uri od Zagreba, ki je prišla s svojim g. učiteljem razstavo ogledovat. Kaj zeló prijetno, pa tudi zeló koristno se mi je to vidilo. In tako obiskovanje razstave sledilo je baje dan na dan, ter jo je, če se še prav spominjam, na tá način mladina vse obširne zagrebške okolice ogledala.

Glejte, dragi gg. sobratje učitelji, kako lep izgled nam stavi ta priprosta slika pred oči! Mladine na Dunaj sicer ne moremo in tudi ne vterpemo voditi, ker niso okoliščine na nobeno stran po tem. Komur je pa le koliokaj moč, in ako bi si tudi celo leto pri tej ali uni potrebni reči občutno pritergoval, naj to z veseljem storí, da si prihrani kaj soldov, ter obiskati more v jeseni ono ogromno dunajsko šolo, v kateri se bo priliko imel učiti za ves čas življenja.

Ker pa je Dunaj velikansko mesto, tako rekoč sestavljeno in združeno iz mnogih posamesnih v eno ogromno skupino, treba je tudi ondi ptujcu kaŝipota, ki mu je voditelj, ter ga na to ali uno znamenitost opominja in pozornega dela. Na Dunaji je namreč toliko lepih stvari, da človek lahko marsikaj občudovanja vrednega prezre, ako nima kakega prijatelja ali znanca, da mu to ali uno pokaŝe. O času gospodarstvenega kurza na Dunaji l. 1869. sem vse proste trenutke porabil v to, ogledati sprelepo stolno mesto in njegovo okolico v toliki meri, kolikor se je le zamoglo. Źelel sem ŝe poprej pisati kaj o teh znanstvenostih, kar pa zaradi pomajkanja časa nikakor nisem mogel. Potruditi se hočem v nadaljnjih sestavkih posneti nekoliko črtic iz mojega dnevnika, ter ŝe zdaj opomniti na nekatere znamenitosti one naše gg. učitelje, katerim bo sreča, da viditi mogli bodo Dunaj. In v to pomozí Bog!

(Dalje sledi.)

Društva.

Slovensko učiteljsko društvo imelo je 28. dec. preteč. l. svoj drugi shodni večer, kjer so bile na versti podučne in zabavne stvari, in sicer: Ogovor, 2 deklamaciji, astrologija*), nov vladar v Evropi (kratkočasnica), pomanjkanje učiteljev, „Klateŝ“ (kratkočasnica), petje. — Letnino so plačali gg.: Matej Germ 2 gld., Gregor Arko 2 gld., Janez Borštnik 1 gld., Pavl Borštnik 3 gld., Fr. Schönbrun 1 gld., Fr. Lunder 1 gld., Anton Jeršinovec 1. gld., Janez Tuma 1 gld., Fr. Cerar 1 gld., Jan. Brezic 1 gld., Jos. Levičnik 1 gld.

„Učiteljskega Koledarja“ letos ne bo, in sicer zato, ker so meseca nov. in dec. preteč. l. imeli vsi tiskarji v Ljubljani toliko opraviti, da nam ga nihče ni mogel natisniti. Ako pa koledar po novem letu na svetlo pride, je ŝe prestar, in se ne spečá; to nas uči skušnja o prejšnjem koledarji. Namesto koledarja pa bode slov. uč. društvo (kar bode ŝe bolje in bolj primerno) na svetlo dalo imenik slovenskih učiteljev na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem in Primorskem. Vse gg. poročevalce, ktere smo prosili gradiya, prosimo, da naj bi nam ga poslali vsaj do konec meseca svečana. Udje slov. uč. društva dobili bodo tedaj namesti „Uč. koledarja“ imenik slovenskih učiteljev, kateri jim bode gotovo dobro služil!

Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem pobira letnino ŝe za tekoče leto. Kdor ŝe ni plačal, ga vljudno prosimo, da bi ne odlašal dolgo, ker škoda bi zadela le njega ali njegovo zapuščeno derŝino. G. J. P. iz Dola: Poravnano! — G. Jan. Lukan iz Koprivnika je poslal za l. 1871. 1 gld. in za l. 1872. 6 gld. G. Janez Brezic iz Leskovca je plačal za l. 1873. 6 gld., g. Jan. Borštnik iz Šmarja tudi 6 gld.

*) O „astrologiji“, kakor jo ima današnji list, govoril je g. Č.

„Narodna šola“ verlo napreduje. Osnovni odbor naprosil je poverjenike po vseh slovenskih pokrajinah; kedar bodo se vsi oglasili, bomo jih naznanili. Ljudski učitelji pa so, se vé da, vsak v svojem kraju prvi poverjeniki tega koristnega društva, ali so že naprošeni ali ne, ker vsakega rodoljubnega učitelja poglavitna dolžnost je, da dela na korist „Narodne šole“. Prejeli smo te-le doneske: od društva narodnjakov po g. dr. Lavriču 10 gld. 15 kr., od g. Iv. Vilharja v Ljubljani 5 gld., od g. dr. Razlaga (en del njegovih diet iz dež. zboru) 48 gld. Darovali so še gg.: Fr. Hrašovic iz Zavodnja na Koroškem 2 gld., Jan. Kovač, tiskar v nar. tiskarni 1 gld., Jos. Regali 1 gld. 50 kr. g. Fr. Kotnik 10 gld. Iz med učiteljev so dalje k društvu pristopili: Jernej Čenčič, Fr. Gerkman, Iv. Tomšič, Jos. Levičnik (je dal tudi kot dobrotnik 1 gld.), šola na Ježici vsi po 1 gld. Iz Koroškega gg.: Tom. Lesjak, Mih. Pečnik, Dom. Serajnik po 1 gold.

(Prih. dalje.)

Šolsko obzorje.

Iz Ljubljane. Vnanji nemški časopisi te dni po „telegramih« iz Ljubljane odklicujejo kot važno novico, da so v seji deželnega šolskega sveta 9. t. m. pri nasvetu za oddajo učiteljskih služeb na c. k. vadnici in pri nasvetu za okrajnega šolskega nadzornika za Kersko Slovenci popolnoma propali („die Slovenen unterlagen vollständig“.) Na več vprašanj iz dežele odgovorimo to-le: Nam se to nikakor ne zdi čudno in nepričakovano; čudili bi se bili le, ko bi se bilo v teh okoliščinah kako drugače vkrenilo. Kar se tiče oddaje učiteljskih služeb, je bila že tako govorica po mestu in že tudi drugod, da jih dobé ti in ti in nihče drugi, kajti tudi tukaj kakor povsod, spolnuje se pregovor: „Bog je sebi naj pred brado vstvaril“. Sicer pa si učitelji štejemo v čast, da se premembe v našem stanu enako višjim stanovom naznanjajo celo po telegrafu v daljne kraje in v zeló razširjene časopise.

Razpis učiteljskih služeb na Štajerskem. Pri Mali Nedelji je v dvorazredni ljudski šoli izpraznjena podučiteljeva služba z 240 gld. in z osebno doplačo 60 gld. in s stanovanjem. Prosilci, ki morajo znati popolnoma slovenski, naj oddajajo svoje prošnje naj dalje do 5. febr. t. l. pri okrajnem šolskem svetu v Ljutomeru.

V dvorazredni ljudski šoli pri sv. Križi oddaja se podučiteljeva služba z letno plačo 240 gld., z osebno doplačo 60 gld. in s stanovanjem. Prosilci, ki morajo popolnoma znati slovenski in nemški, naj svoje prošnje vlagajo pri okrajnem šolskem svetu v Ljutomeru naj dalje do 5. febr. t. l.

Na Kranjskem. Oddaja se učiteljeva in orglarjeva služba v Zabreznici na Gorenskem z letno plačo 260 gld. Prošnje vlagajo se pri okrajnem šolskem svetu v Radolici do 15. t. m.

Ravno tako tudi učiteljeva, cerkovnikova in orglavjeva služba v Zaspem z letno plačo 210 gld. Prošnje pošiljajo se okrajnemu šolskemu svetu v Radolico do 20. t. m.

Premembe v učiteljskem stanu na Kranjskem: Učiteljevo in orglarjevo službo v Cirknici dobilje Drag. Dermelej, učitelj v Postojni. Prč. g. Polak, dekan in okrajni šolski nadzornik v Leskovcu odpovedal se je šolskemu nadzorništvu.